

Ders : 241

Konu : Hz. Peygamber (s.a.v.) ve Birlikte Yaşama Ahlâkı-III

8. Patronun İşçisiyle, Yöneticinin Yönettikleriyle Birlikteliği

Hz. Peygamber (s.a.v.)'in Ashabıyla birlikteliği gibi olmalıdır. Yakınlıkları saygıya engel değil, patronun şefkati, işçinin işini gevşetmesine sebep değildir. Yöneticinin yönettikleriyle beraberliği faydalı ve samimi olmasıyla.

Resûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur:

“Eğer bir emîr/âmir Müslümanların idare işini üzerine alır sonra onlar için çalışıp samimiyet göstermezse onlarla birlikte Cennet’e giremez.”¹

Bir başka hadis-i şerifinde de şöyle buyurmuştur:

مَنْ وَلِيَ مِنْ أَمْرِ الْمُسْلِمِينَ شَيْئًا فَغَشَّاهُمْ فَهُوَ فِي النَّارِ

“Allah’ın, yönetici yaptığı bir kimse, yönettiği insanları aldatarak ölürse, Allah ona Cenneti haram kılar!”²

Bir diğer hadîs-i şerifte Hz. Peygamber (s.a.v.):

“Allah’ım! Bir kimse ümmetimin işinde bir vazife alır da onlara zorluk gösterirse sen de ona zorluk göster! Bir kimse ümmetimin işinde bir vazife alır da onlara hoş muamele ederse sen de ona hoş muamele eyle!”³ buyurmuştur.

İdarede zorluk görenler, halka zorluk gösterenlerdir; kolaylık görenler ve Allah’tan yardım alanlar da halka hoş muamele edenlerdir. Yöneticiler halka zorluk göstermeyen, davranışlarıyla nefret toplamayan ve işleri kolaylaştıran bir yol izlemelidirler. Zira halk nefret etmeye başladığı zaman yöneticiden soğur ve desteğini çeker. Bunun sonucunda da işler aksamaya ve tıkanmaya başlar. Ömer bin Abdülaziz’i halife yaptıkları zaman, Sâlim bin Abdullah, Reza bin Hayve ve Muhammed bin Kaba, *“Ben, bu işe düştüm. Kurtuluş çarem nedir”* diye sorduğu zaman onlar; *“Yarın kıyamet gününde azaptan kurtulmak istiyorsan, Müslümanlardan yaşlılarını baban yerine koy, gençlerini kardeş kabul eyle, çocukları kendi çocukların gibi düşün! Kadınları ise kız kardeşin ve annen gibi kabul eyle. Onlara; annene, babana, kardeşine ve çocuklarına yaptığın gibi muamele eyle”* dediler. Harun Reşid, nasihat isteyince Fudayl bin İyâz şöyle dedi: *“İslam ülkesi, senin evin gibidir. İnsanları ev halkın gibidir. Babalarına, kardeşlerine ve çocuklarına iyilikle muamele eyle. Korkarım şu güzel yüzün ateşle yanar ve çirkinleşir. Güzel yüzlerden niceleri Cehennemde çirkinleşir ve emîrlerden niceleri orada esîr olur.”*

BİRLİKTE YAŞAMANIN BELLİ BAŞLI KURALLARI

a. Ölçüyü bilip kavramak ve ölçüye göre inanmak ve ölçüye göre davranmak:

¹ Müslim, İmâre, 22

² Buhârî, Ahkâm, 8; Müslim, İmân, 227-228, İmâre, 21

³ Müslim, İmâre, 19; Buhârî, Cum’a, 29, Menâkıb, 25

Ölçüyü kavrayan ve ölçüye uyan daima gelişir, ölçüyü kavramayan daima değişir. Yanılmayan ancak Allah Teâlâ, yanılığdan korunan ve isabet edemeyince o halde bırakılmayıp düzeltildiği Allah'ın yetiştirdiği ve öğretip eğittiği Hz. Peygamber Efendimiz'dir. Yegâne ölçümüz; Kur'ân-ı Kerîm ve Hadîs-i Şerîfler, Sahâbe-i Kirâm'ın âyet ve hadislerden çıkardığı icmadır. Ölçüyü, icmayı esas alan, ihtilafları -delilleri olmak şartı ile- zenginlik sayan âlimlerin değerlendirmesine göre kavramak. Çünkü avam müslümana düşen, her meseleyi âlimlere/bilenlere götürmektir.

Zira Allah Teâlâ:

فَاسْأَلُوا أَهْلَ الذِّكْرِ إِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ

"Eğer bilmiyorsanız, bilenlere sorun."⁴ buyurmuştur.

b. İnsanları kardeş bilmek; gayrimüslimleri insan kardeşleri, Müslümanları ise din kardeşleri bilmek:

İnsan cinsi, temel itibarıyla bir baba ve bir anadan çoğalmıştır. Bütün insanlık Hz. Adem ve Hz. Havva'dan ve bunların çocuklarından türemiştir. Dolayısıyla bütün insanlığın ebeveyni Hz. Adem (as) ve Hz. Havva validemizdir. Bütün insanlar da birbirlerinin kardeşleridir. Nasıl ki, aynı baba ve ananın nesebinden dünyaya gelmiş olan kardeşler, birbirlerini sever, koruyup kollarsa aslında insan kardeşlerini de öyle görmeli ve gereken saygıyı göstermelidir. Bu anlamda kardeşler hakkında, hangi görevlerimiz varsa onu yerine getirmeliyiz.

İnsan kardeşlerimize, iyilik etmek, hakkı tebliğde bulunmak ve İslâm'ı temsil edecek şekilde örnek olmak gerekir. Din kardeşlerimize, kardeşçe davranmak, kardeşler arasını düzeltmek, birbirimizin derdiyle dertlenmek, hata edince af dilemek, bize hata edilince affetmek,⁵ doğru bilgi sahibi olmalarını temin etmek ve sosyal yapıya zarar verenlerden de şikâyetçi olmak yerinde olur.

Rabbimiz şöyle buyurur:

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ فَأَصْلِحُوا بَيْنَ أَخَوَيْكُمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ

"Mü'minler ancak ve ancak kardeşlerdir. O halde ihtilâf eden kardeşlerinizin arasını düzeltin. Allah'a karşı gelmekten sakının ki, O'nun merhametine nâil olasınız."⁶

Resûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur:

"Sizden biriniz kendisi için sevdiği şeyi kardeşi için de sevmekçe iman etmiş olmaz."⁷

Dünyada huzur isteyen, kardeşlerine huzur vermeli; sevdiği güzellikleri, nimetleri kardeşler için de sevmeli ve ikram etmelidir.

"Kim, Cehennem'den uzaklaştırılıp Cennet'e konulmayı isterse, ölümünü, Allah'a ve âhirete inanmış olarak karşılasın. Bir de başkalarına karşı, kendisine nasıl davranılmasından hoşlanıyorsa öyle davransın."⁸

⁴ Nahl, 16/ 43; Enbiyâ, 21/7

⁵ Âl-i İmrân, 3/134

⁶ Hucurât, 49/10

⁷ Buhârî, İmân, 7; Müslim, İmân, 71-72; Tirmizî, Kıyâmet, 59; Nesâî, İmân, 19, 33; İbn Mâce, Mukaddime, 9

⁸ Müslim, İmâre, 46; Nesâî, Bey'at, 25; İbn Mâce, Fiten, 9

Dünyada ve âhirette huzur isteyen, kardeşlere karşı empati yapmalı ve beraberce imanlı yaşayıp imanlı olarak ölmeye çalışmalıdır.

“Mü’minler, birbirlerini sevmekte, birbirlerini acıtmakta ve birbirlerini korumakta bir vücuda benzerler. Vücudun bir organı hastalanınca diğer organlar da bu sebeple uykusuzluğa ve ateşli hastalığa tutulurlar.”⁹

Sağlam ümmet yapısının temeli, sevgi; sevginin isbatı merhamet; merhametin gereği, kardeşlerini maddî ve manevî hastalıklardan korumadır.

c. Farklılıklarımızı kabullenmek, mezhep ve meşrep farklılıklarını hazmetmek:

Allah Teâlâ, insanları tek bir ümmet olarak yaratmayı dilememiştir. İnsanlara merhametin gereği, Hakkı, bâtili ortaya koymuş, sonra da insan iradesine önem vermenin ifadesi ve gereği olarak şöyle buyurmuştur:

وَقُلِ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكُمْ فَمَنْ شَاءَ فَلْيُؤْمِنْ وَمَنْ شَاءَ فَلْيُكْفُرْ

“De ki: Hak Rabbinizdendir. Öyle ise dileyen iman etsin, dileyen inkâr etsin”¹⁰ buyurmuştur. Allah mü’minleri de tek mezhep ve tek meşrep üzerinde yaratmamıştır. Nasıl ki yeryüzünde inanan ve inanmayanlar her zaman var olduysa, bizim mezhebimizin ve bizim meşrebimizin dışındakilerini de var kabul edeceğiz; hem de onları da kendimiz gibi İslam’dan çıkmadıkça mü’min sayacağız.

Hz. Peygamber (s.a.v.), hadîs-i şerîfte şöyle buyurmuştur:

“Ümmetim yetmiş üç fırkaya ayrılacak, birisi hariç hepsi Cehennemdedir.” Dediler ki: O bir (kurtulan fırka) kimlerdir ya Rasûlallah? “Benim ve Ashabımın üzerinde bulunduğu (fırkadır)” diye cevap vermiştir.”¹¹

Öyleyse birbirimizi, cehennemlik fırkadan değil, Hz. Peygamber ve ashabının bulunduğu Ehl-i Sünnet ve’l-Cemaat’ten olması gerektiği üzerinden uyarıda bulunmamız gerekir. Çünkü mü’minler, ancak en üstün gerçek, en üstün rehber ve en üstün cemaatte birleşebilirler. Elbette en üstün gerçek, Hz. Peygamber’in tebliğ ettiği gerçektir; en üstün rehber, Hz. Peygamberdir; en üstün cemaat, Hz. Peygamber’in yaşadığı, Ashabının da izinde yürüdüğü cemaattir.

d. Mü’minler olarak, münakaşayı değil, müzakereyi seçmek, ihtilafları değil ittifak konularını konuşmak:

Münakaşa, kalpleri birbirlerine soğutur, kırılmalara ve hatta ayrılımlara sebep olur. Münakaşa etmemek o kadar önemlidir ki münakaşayı terk edenler, Hz. Peygamber tarafından cennetle müjdelenmişlerdir:

“Haklı da olsa münakaşayı terk edene Cennetin kenarında bir köşk verileceğine ben kefilim.”¹²

Diğer bir hadis-i şerifte ise:

⁹ Buhârî, Edeb, 27; Müslim, Birr, 66.

¹⁰ Kehf, 18/29

¹¹ Tirmizî, İmân, 18; İbn Mâce, Sünen, 1, Fiten, 17; Ebû Dâvûd, Sünnet, 1

¹² Ebû Dâvûd, Edeb, 7; Tirmizî, Birr, 58; İbn Mâce, Mukaddime, 7

“Din kardeşinle münakaşa ve mücadele ederek çekişip durma. Ona kırıcı şaka yapma ve onunla alay etme. Ona yerine getiremeyeceğin bir şey hakkında söz verme.”¹³ İttifak konuları az görünse bile ağırlığı çok fazladır.

e. İslâm ahlâkını, geçerli değer kılmak:

Ahlâklı olanlara değer verilmeli; hem ahlâklı, hem âdil, hem mesleğinin ehli ise, daima tercih edilmeli ve buna önem verilmelidir.

Resûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur:

أَكْمَلُ الْمُؤْمِنِينَ إِيمَانًا أَحْسَنُهُمْ خُلُقًا

“Mü’minlerin iman bakımından en mükemmeli, ahlâk bakımından en güzel olanıdır.”¹⁴

Ahlâkın en alt seviyesi, kötülük etmemek; orta seviyesi, iyilik etmek; en üst seviyesi ise kötülük edene bile iyilik etmektir. Müslümanlar birbirinden emin olduğu zaman dünya Cennet olur.

Peygamber Efendimiz (s.a.v.) şöyle buyurmuştur:

الْمُسْلِمُ مَنْ سَلِمَ الْمُسْلِمُونَ مِنْ لِسَانِهِ وَيَدِهِ

“Müslüman, insanların (o müslümanın) dilinden ve elinden emin olduğu kimsedir.”¹⁵

Ali b. Ebû Tâlib (r.a.)’dan rivayet edildiğine göre Resûlullah (s.a.v) namaza kalktığına göre şöyle dua ederdi:

“...(Allah’ım!) Beni güzel ahlâka eriştir. Senden başka güzel ahlâka eriştirecek yoktur. Kötü ahlâkı benden uzaklaştır. Senden başka kötü ahlâkı benden uzaklaştıracak yoktur.”¹⁶

Alınacak Dersler:

1. Müslüman olarak birbirlerimizi Allah için sevmeli, birbirimize nasihat etmeyi ve nasihat dinlemeyi kabullenmeliyiz.
2. Mutlak örnek olan Peygamberimiz (s.a.v.)’i, onu izleyen sahabeyi, daha sonra günümüze kadar gelen büyükleri tanıyıp tanıtmalıyız.
3. Hem maddî hem manevî yönden kalkınmaya önem veren, kökü mazide olan âtî bir neslin yetişmesi için halkın bu anlayışa sahip çıkmasını sağlamalıyız.
4. Toplumda ehliyeti, adâleti ve hakkın hâkimiyetini tesis etmeye çalışmalı; kardeşliği ve huzuru bozanlara müsamaha etmemeli, hak yolda birlik ve beraberliğimizi korumalıyız.
5. Müslüman idareciler olarak, emrimiz altında çalışan ve hizmet edenlerin hukukuna riayet etmeli, onları incitecek söz ve davranışlardan uzak durmalıyız.

Not: Bu hafta;

1. Peygamberimiz (s.a.v.)’in “Allah’ın, yönetici yaptığı bir kimse, yönettiği insanları aldatarak ölürse, Allah ona Cennet’i haram kılar!” hadisini ezberleyelim.
2. Müslüman kardeşlerimize, teşkilat mensuplarına ve yönettiğimiz insanlara karşı davranışlarımızı gözden geçirelim.

¹³ Tirmizî, Birr 58

¹⁴ Ebû Dâvûd, Sünnet 15

¹⁵ Tirmizî, İmân, 12; Nesâî, İmân, 8.

¹⁶ Müslim, Müsâfirîn 201